

2

Cyd-destun

Yng Nghymru, mae Arolygiaeth Prawf Ei Mawrhydi yn arwain arolygiadau o dimau troseddau ieuenctid. Mae Arolygiaeth Carchardai Ei Mawrhydi yn arwain arolygiadau o garchardai, gan gynnwys y sefydliad troseddwyr ifanc, ac mae Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) yn arwain arolygiadau o gartrefi diogel i blant. Mae Estyn yn ymuno â'r timau hyn i arolygu ansawdd addysg a hyfforddiant.

Crynodebau sector:

Dysgu yn y sector cyfiawnder

Carchardai

Eleni, gweithiodd Estyn gyda phartneriaid i arolygu Carchar Ei Mawrhydi y Berwyn, Carchar ei Mawrhydi Caerdydd a'r sefydliad troseddwr ifanc yng Ngharchar Ei Mawrhydi y Parc. Gellir gweld yr adroddiadau hyn yma:

Arolygiaeth Carchardai Ei Mawrhydi

Darpariaeth i oedolion

Yn y carchardai i oedolion a arolygwyd gan Estyn, mae'r rhan fwyaf o garcharorion yn gwneud cynnydd effeithiol tuag at eu nodau dysgu, ac mae'r rhan fwyaf yn gwella eu medrau llythrennedd a rhifedd. Mae llawer ohonynt yn gwella'u hymwybyddiaeth o'r modd y gallant dorri cylchoedd o ymddygiad troseddol.

Yn y ddau garchar, mae llawer o diwtoriaid yn cynllunio sesiynau yn dda, gan gynnal ffocws carcharorion am gyfnodau amser estynedig. Mae'r rhan fwyaf yn ennyn diddordeb ac yn ysbrydoli carcharorion i gyfranogi mewn gweithgareddau. Mae mentoriaid cymheiriaid hyfforddedig yn darparu cymorth unigol, gwerthfawr i ddysgwyr. Mae'r ddau garchar yn asesu anghenion carcharorion yn dda, gan eu helpu i ddewis y cyfleoedd sy'n fwyaf addas i'w nodau hirdymor. Yng Nghaerdydd, mae cymorth allymestyn da i garcharorion yn annog carcharorion i gyfranogi mewn addysgu, hyfforddiant a chyflogaeth.

Ceir partneriaethau effeithiol yn y ddau garchar sy'n helpu carcharorion i gaffael medrau a gwella eu profiad a'u cyflogadwyedd. Mae digon o leoedd yn y ddau i gynnwys bron bob carcharor mewn gweithgarwch pwrpasol. Fodd bynnag, ers i Garchar Ei Mawrhydi y Berwyn agor yn 2017, nid yw ystod yr addysg, hyfforddiant a gwaith wedi diwallu anghenion y boblogaeth.

Mae arweinwyr yn y ddau garchar yn gwneud defnydd effeithiol o wybodaeth am y farchnad lafur a phartneriaethau â chyflogwyr i lywio cynllunio darpariaeth sydd yn gwella cyfleoedd carcharorion ar gyfer cyflogaeth. Er enghraifft, mae hyfforddiant barista yng Nghaerdydd a warws dosbarthu ar y safle yn Berwyn wedi galluogi ychydig o garcharorion i gael profiad gwaith go iawn.

Darpariaeth ar gyfer pobl ifanc

Gweithiodd Estyn gyda'i bartneriaid i arolygu'r ddarpariaeth addysg a hyfforddiant ar gyfer pobl ifanc yng Ngharchar Ei Mawrhydi y Parc.

Mae bron bob dysgwr yn cyflawni'n briodol. Mae llawer ohonynt yn ymateb yn dda i weithgareddau heriol a osodir ar eu cyfer sy'n ymestyn eu dysgu a'u medrau. Gwna'r rhan fwyaf o ddysgwyr gynnydd cryf iawn yn eu dysgu o'u manau cychwyn.

Mae'r ystod eang o weithgareddau yn galluogi'r holl ddysgwyr i ddewis opsiynau sy'n cyfateb i'w diddordebau a'u hanghenion. Mae'r gweithdai sy'n cynnwys cyfarpar da iawn yn galluogi'r holl ddysgwyr ar gyrsiau galwedigaethol i ddatblygu dealltwriaeth realistig o'r byd gwaith.

Crynodebau sector:

Dysgu yn y sector cyfiawnder

Fodd bynnag, mynediad gwael sydd gan ddysgwyr i adnoddau dysgu ar-lein. Mae'r addysgu wedi'i deilwra'n effeithiol yn ôl anghenion unigol dysgwyr. Mae'r carchar yn rhoi cymorth buddiol i ddysgwyr sy'n gwrthod mynychu sesiynau addysg neu sydd wedi'u tynnu allan o ddsbarthiadau, gan eu hannog i ail-ymgysylltu.

Mae uwch dîm rheoli'r carchar yn dangos ymrwymiad cryf i addysg. Mae strwythur rheoli wedi'i gryfhau wedi gwella goruchwyliaeth strategol a rheolaeth weithredol ar addysg dysgwyr ymhellach.

Gwasanaethau prawf

Cynhaliodd Arolygiaeth Prawf Ei Mawrhydi un arolygiad yng Nghymru y llynedd. Arolygodd Wasanaeth Troseddau Ieuentid Bae'r Gorllewin, a oedd yn gweithio ar draws ardaloedd awdurdodau lleol Abertawe, Castell-nedd Port Talbot a Phen-y-bont ar Ogwr. Roedd y tîm arolygu yn cynnwys cynrychiolwyr o Estyn, Arolygiaeth Iechyd Cymru, Arolygiaeth Gofal Cymru ac Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi a'r Gwasanaethau Tân ac Achub. Canolbwyntiodd Estyn ar yr addysg a'r hyfforddiant yr oedd pobl ifanc a oedd yn gysylltiedig â'r gwasanaeth hwn yn eu derbyn. Gellir gweld yr adroddiad hwn yn [Arolygiaeth Prawf Ei Mawrhydi \(2019\)](#). Yn gyffredinol, barnwyd bod Gwasanaeth Troseddau Ieuentid Bae'r Gorllewin yn annigonol.

Nid yw protocolau rhannu gwybodaeth yn effeithiol i sicrhau bod yr holl ysgolion yn rhoi i staff y Gwasanaeth Troseddau Ieuentid y wybodaeth y mae ei hangen arnynt i ddarparu cefnogaeth wedi'i theilwra i fodloni anghenion plant a phobl ifainc. Ychydig o ysgolion sy'n darparu gwybodaeth fuddiol am lefelau llythrennedd a rhifedd pobl ifanc. Mae gormod o bobl ifanc o oedran ysgol nad ydynt yn derbyn eu hawl lawn i addysg.

Nid oes strategaeth effeithiol gan y gwasanaeth i sicrhau bod y bobl ifanc sydd ei angen fwyaf yn derbyn cymorth priodol ar gyfer medrau llythrennedd a rhifedd i'w galluogi i wneud cynnydd i mewn i, neu o fewn addysg, hyfforddiant a chyflogaeth ac i leihau aildroseddu.

Nid oes strategaeth effeithiol gan y gwasanaeth i sicrhau bod y bobl ifanc hynny sy'n gallu siarad Cymraeg yn derbyn gwasanaeth yn Gymraeg, eu bod yn gallu datblygu eu hiaith, neu eu bod yn cael eu hannog i ddatblygu ymwybyddiaeth o werth yr iaith fel medr cyflogaeth. Nid oes digon o adnoddau dwyieithog i weithwyr eu defnyddio i annog pobl ifanc i ddefnyddio'r Gymraeg.

Mae'r canfyddiadau yn adleisio nifer o'r prif ganfyddiadau o adroddiad Estyn ar [Ansawdd addysg a hyfforddiant ar gyfer pobl ifanc sy'n gysylltiedig â thimau troseddau ieuentid \(2018h\)](#).